

Viite: Sivistysvaliokunta torstai 11.03.2021 klo 12.20 / O 50/2019 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: Kevään 2021 ylioppilastutkinto ja koronatilanne

Kevään 2021 ylioppilastutkinto järjestetään 16.3.-7.4.2021. Ylioppilastutkinnon kokeita järjestetään noin 400 lukiossa ja niiden toimipisteissä.

Tutkintoon on ilmoittautunut noin 47 000 kokeilasta. Ilmoittautumisia on noin 145 000 eri aineissa ja oppimäärissä. Kaikki kokeilasmäärältään suuret kokeet järjestetään maaliskuun aikana. Viimeisenä kokeena järjestetään 7.4. saamen äidinkielen kokeet, joihin on ilmoittautunut 8 kokeilasta.

Keväällä 2021 valmistuu arviolta noin 25 000 ylioppilasta. Hyväksytyn kokeen uusintoihin on noin 28 000 ilmoittautumista. Arvostelun aikataulu on tiukka sekä lukioissa että lautakunnassa. Laadukas arvostelu on vertailukelpoisten tutkintotulosten edellytys, mikä mahdollistaa tulosten hyödyntämisen opiskelijavalinnassa. Kevään tutkinnon tulokset julkaistaan kokeilaille ja annetaan korkeakoulujen opiskelijavalinnan käyttöön 18.5.2021.

Kevään 2021 ylioppilastutkinto on jo kolmas tutkintokerta, joka järjestetään poikkeuksellisissa oloissa koronavirustilanteen vuoksi. Ylioppilastutkintolautakunta on antanut lukioille ohjeita koejärjestelyistä, lähikontaktien vähentämisestä ja maskien käytöstä. Pääperiaatteet tutkinnon järjestämisestä ovat samat kuin keväällä 2020, mutta ohjeistusta on täsmennetty ja täydennetty edellisten koronastutkintokertojen kokemusten perusteella. Ohjeita ja muuta varautumista kuvataan lautakunnan koronastiedotussivulla:

<https://www.ylioppilastutkinto.fi/koronavirukseen-varautuminen>

Ylioppilastutkintolautakunta muutti kevään 2021 koepäiviä niin, että kaksi reaalkoepäivää jaettiin neljäksi koepäiväksi ja matematiikan koepäivä kahdeksi koepäiväksi. Kokeita on mahdollista järjestää lukioissa pienemmissä ryhmissä ja suuremmilla turvaväleillä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on jo keväällä 2020 pyytänyt opetustoimea varautumaan erilaisiin poikkeustilanteisiin ja päivittämään varautumissuunnitelmansa. Tämä koskee myös ylioppilastutkinnon eri tilanteita lukioissa. Lautakunta on antanut varautumista varten ohjeita myös keväällä 2021. Lainsäädännön ja määräysten mukaan rehtorilla on päätösvalta tutkinnon käytännön toteutuksessa ja esimerkiksi kokeilaiden sijoittamisesta eri tiloihin. Tutkinnon aikana suuri osa tiloista on tutkintokäytössä ja opettajat valvojina, mikä tulee ottaa huomioon varautumisessa.

Ylioppilastutkinnon kokeet laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Opiskelijat ovat saaneet korona-aikana etäopetusta tai lähiopetusta alueellisen tilanteen mukaisesti. Opetuksen tavoitteet ovat samat etä- ja lähiopetuksessa. Kokeisiin tarvittava osaaminen on karttunut pidemmän ajan kuluessa lukio-opintojen aikana, ja erityisesti aineistojen analysointi ja arviointi vaativat pitkäaikaista ajattelun taitojen kehittämistä.

Pisterajojen määrittämisessä käytetään suhteelliseen arvosanojen määrittämiseen perustuvaa SYK-menetelmää. Arvosanojen pisterajat asettuvat sen mukaan, kuinka haastavaksi kyseisen tutkintokerran koe osoittautuu kokeeseen osallistuneille kokelaille. Lautakunta ei voi erikseen antaa lisäpisteitä esimerkiksi etäopetuksen perusteella. Lainsäädäntö turvaa kokelaille laajat uusimismahdollisuudet.

Jos kokelaalla on todettu koronavirustartunta, hänet määrätään eristykseen ja hän ei voi osallistua kokeeseen. Kokelas voi tehdä hakemuksen ilmoittautumisen mitätöinnistä.

Jos kokelas on asetettu tartuntataudeista vastaavan lääkärin määräämään karanteeniin, hän ei voi poistua karanteenipaikastaan, eikä olla kontaktissa muiden henkilöiden kanssa. Koetta on hyvin vaikeaa tai mahdotonta järjestää edes erillisessä tilassa siten, että valvoja ei olisi kokelaan kanssa samassa tilassa ja ongelmatilanteissa lähellä kokelasta. Lukio ei voi vaarantaa muiden kokelaiden ja valvojien terveyttä. Kokelasta ohjeistetaan lähtökohtaisesti hakemaan ilmoittautumisen mitätöintiä ja osallistumaan kokeisiin seuraavalla kerralla.

Lukio ja paikalliset terveysviranomaiset voivat yhdessä harkita, onko jossakin yksittäisessä karanteenitilanteessa edellytyksiä kokeen suorittamiseen erillisessä tilassa. Ylioppilastutkintolautakunta ja THL ovat antaneet ohjeita myös karanteenijärjestelyihin. Kaikkia erityisjärjestelypäätöksiä tehdessä joudutaan arvioimaan tapauskohtaisesti, että onko haettu erityisjärjestely mahdollista kohtuudella toteuttaa. Lukioilta ei voi kohtuudella edellyttää erityisjärjestelyiden toteuttamista, sillä ne vaativat poikkeuksellisia tila- ja valvojaresursseja. Erityisjärjestelyn toteutuminen voidaan päättää lopullisesti vasta koepäivänä, jolloin käytettävissä on ajantasainen tieto kokelaan, lukion ja alueen tilanteesta.

Jos kokelaalla on koronavirustartuntaan viittavia oireita, kokelas toimii oman alueensa terveydenhuollon ohjeiden mukaisesti ja hakeutuu koronavirustestiin. Koronavirustestin ottamista tai tuloksia odottavia ohjeistetaan tai määrätään pysymään kotona ja välttämään lähikontaktia.

Vaikka ylioppilastutkinnon valmiiksi saaminen viivästyisi, kokelas voi suorittaa ylioppilastutkinnon kokeita seuraavilla tutkintokerroilla. Lainsäädäntö mahdollistaa muun muassa tutkinnon hajauttamisen usealle koekerralle ja kokeiden uusimisen.

Lautakunta antaa koronatiedotussivulla ohjeita myös tilanteeseen, jossa lukiolla on vaikeuksia järjestää ylioppilastutkinnon kokeita. Lukio-opetusta voidaan siirtää itsenäiseen työskentelyyn tai etäopetukseen, jotta tilat ja valvojat riittävät. Pakottavasta syystä lukio voi ottaa valvojiksi esteellisiä opettajia ja luotettavia henkilöitä, joilla ei ole

digitaalisesta kokeesta kokemusta. Lukio voi korvata koetilassa yhden valvojan 2-5 tallentavalla videokameralla.

Jos kokeiden järjestelyissä ilmenee ongelmia, lukion tulee olla yhteydessä lautakuntaan. Lautakunnalla on käytettävissä useita keinoja, jolla kokeiden järjestämistä poikkeustilanteessa voidaan tukea sekä ennen koepäivää että koepäivän aikana.

Jos lukio ei lisätoimenpiteistä huolimatta pysty järjestämään koetta, kokelaalla on käytettävissä samat keinot kuin tilanteessa, jossa kokelas ei itse pääse paikalle. Tämänhetkisen arvion mukaan koronavirustilanne estää mahdollisuudet järjestää kokeita jotenkin toisin saman tutkintokerran aikana niille lukioille, jotka eivät pysty koetta nyt toimeenpanemaan.

Jos koronavirustilanne heikkenee äkillisesti, lautakunnalla on toimivalta kokeiden siirtämiseen myöhemmäksi. Lyhytaikainen siirtäminen aiheuttaisi kuitenkin merkittäviä ongelmia kokeiden järjestämisessä lukioissa ja kokeilaille kokeeseen osallistumisessa. Siirtäminen ei todennäköisesti ole käyttökelpoinen vaihtoehto myöskään muuttuvassa koronatilanteessa. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on annettu valmiuslaissa toimivalta kokeiden siirtämiseen siten, että kevään tutkintokerta yhdistyy syksyn tutkintokertaan.

Ylioppilastutkinnon valmistuminen on erittäin tärkeä vaihe ikäluokalle. Jos tutkintoa jouduttaisiin siirtämään tai sen pitäminen ei olisi mahdollista, ikäluokan valmistuminen ylioppilaaksi lykkääntyisi, mikä heijastuisi korkeakouluihin opiskelijavalintoihin ja muuhun yhteiskuntaan. Lautakunta tekee tiivistä yhteistyötä myös korkeakoulujen opiskelijavalintaverkoston kanssa.

Kevään 2021 tutkinto järjestetään aikaisemmin suunnitellun aikataulun ja ohjeiden mukaisesti. Käsitykseni mukaan lukioilla on hyvä valmiudet tutkinnon järjestämiseen terveysturvallisesti. Ylioppilastutkintolautakunta seuraa koronavirustilannetta yhteistyössä THL:n ja OKM:n kanssa. Lautakunta tiedottaa lukioita tarvittaessa tilanteen kehittymisestä.